

драматизъм, както в едно драматургично произведение. Той си служи виртуозно с него - овладял е тайните му до съвършенство. Ако Димов е възприел нещо от художника Стаматов, то безспорно е майсторското му владееене, както и изключителния му интерес към ЖЕНАТА, и то към определен *тип* жена - градската, столичната, светската. Стаматов концентрира вниманието си само и единствено върху нея. В любовните и семейните конфликти на неговите разкази (а те са изградени изцяло върху конфликта!), мъжът има второстепенно значение - безволев, безхарактерен, играчка в ръцете ѝ, с когото тя или се забавлява, или по-често мами. (В „Поручик Бенц“ Елена и Бенц са в известен смисъл тъкмо такава двойка.)

В другите романи на Димов обаче можем да говорим за любовен тандем, където мъжът и жената са равноправни: трагични личности, обгорени от пламъка на страстите, които ги владеят. Такива са именно Фани Хорн - Ередиа и Ирина - Борис Морев. У Стаматов, където отношенията мъже - жени, особено между съпрузи, са крайно меркантилизирани, мъжът обикновено е само източник на материални блага - на пари и на всички удоволствия, които могат да се купят с пари. В разказа „Развод“ например съпругът-писател оприличава кабинета си - бивша „светая светих“, на „банка с цял ден отворено гише“ - след женитбата. И Ирина, станала метреса на Борис Морев, започва да се интересува твърде често от чековата си книжка и от авоарите си в чужбина. Тя няма вече нищо общо със свитото и скромно момиче, което се е превърнало в разточителна любовница. И все пак Димовите жени не са меркантилни - Ирина е изключение, защото по произход е бедна. Другите - Елена, Адриана, Фани са прекалено богати, за да се вълнуват от парите. За тях те са даденост, която имат по право, по рождение. Само Адриана понякога се упреква заради паразитния си живот и в отделни моменти ѝ идва на ум сама да си изкарва прехраната като секретарка във фабриката на баща си. Но това са ексцентрични хрумвания на милионерска лъщеря, които тя няма моралната сила да изпълни.

И все пак между Стаматовите и Димовите жени има много общо. Те са типични Еви. Демонични, но по различен начин у двамата. Стаматовите женски персонажи обаче, са лишени от онзи драматизъм и трагизъм, който лъха от Елена, Фани или Ирина. Стаматов е в плен на един единствен тип: жената - еротоман. Това е жената - „Чудовище“: „Чудовище си ти, чудовищно дете / на престъплението и позора ...“. Жената - „Проклятие“. Чудовището и проклятието на Яворов...